

סקירה חודשית* נורית דרור

שוק המניות

ספטמבר 2008, היה אחד החודשים הדרמטיים והקשים בשוקי ההון בעולם ובישראל, בשל התגברות משבר ה"סאב פריים" וקריסת בתי השקעות ובנקים גדולים בארה"ב ובאירופה שגרמו להתמוטטות שוקי ההון הבינלאומיים.

המשבר הגלובלי השפיע בעוצמה גם על ישראל ומדד ת"א-100 ירד בשיעור חד של כ-18%, עד ה-18 בחודש. בשבוע המסחר האחרון, התהפכה המגמה, בעקבות התגבשות תוכנית החירום של הממשל האמריקני לבלימת המשבר הפיננסי, ובסיכום חודשי ירד מדד ת"א-100 בכ-12% ומתחילת השנה ירד בכ-27%. בתחילת אוקטובר חריפו ירידות השערים בארץ ובעולם.

בספטמבר, חלה עלייה במחזורי המסחר בשוק המניות לעומת החודש הקודם והם הסתכמו בכ-2.2 מיליארד שקל - גבוהים מעט מהמחזור הממוצע מתחילת השנה. מחזור המסחר במניות היתר, שהסתכם בכ-110 מיליון שקל ביום מתחילת השנה, ירד לשפל היווה כ-5% בלבד ממחזור המסחר במניות.

ירידות השערים החדות, הושפעו כאמור מהחרפת המשבר העולמי בעקבות קריסת בית ההשקעות "ליהמן ברדרס", מכירת בית ההשקעות "מריל לינץ", הלאמת חברת הביטוח AIG וקריסת גופים פיננסיים גדולים נוספים. גורמים נוספים לירידות השערים ברוב ימי המסחר החודש היו - המשך חשש מפני האטה גלובלית והירידה ברווחיות החברות, ברבעון השני של השנה, בעקבות היחלשות הדולר ועלייה בשיעור האינפלציה.

חרף פרוסום מדד המחירים לצרכן, שעלה באוגוסט ב-0.8% ומתחילת השנה עלה בכ-4.4%, הודיע נגיד בנק ישראל על הותרת הריבית הנומינלית ללא שינוי, ברמה של 4.25%, גם באוקטובר. בעקבות העלייה החדה ברמת אי הוודאות בשווקים הפיננסיים בעולם ובשוק המקומי, הודיע נגיד בנק ישראל בתחילת אוקטובר, באופן חריג, על הורדת הריבית הנומינלית בחצי אחוז, לרמה של 3.75%, החל ב-12 באוקטובר.

בשבוע המסחר האחרון התהפכה המגמה, בהשפעת התגבשות תוכנית החירום של הממשל האמריקני לבלימת המשבר הפיננסי ע"י רכישת נכסים מגובי משכנתאות מבנקים ובתי השקעות, שנקלעו לקשיי נזילות. יצוין כי ביום ה-21 בספטמבר, בעקבות הידיעות על תוכנית ממשלת ארה"ב לחילוץ המשק מהמשבר, עלו מדדי ת"א-100 ות"א-25 בשיעור חד של 10.3% ו-8.4% בהתאמה ולראשונה הופעלו מנתקי זרם בעליית שערים.

ירידות שערים חדות אפיינו את כל מדדי המניות, כאשר מדד נדל"ן-15 בלט עם ירידה בכ-20% בספטמבר והשלים ירידה של כ-56% מתחילת השנה. מדד יתר-50, ירד החודש בכ-17% ומתחילת השנה ירד בכ-46%, וגם מדדי תל-טק 15 ות"א-75, שירדו בכ-14% בספטמבר, רשמו ירידה חדה בשיעור של כ-43% מתחילת השנה.

ירידות שערים אפיינו את כל המדדים הענפיים, כאשר מניות חברות ההשקעה וההחזקות רשמו את הירידה החדה ביותר החודש - כ-24%, ומתחילת השנה בלטו עם ירידה בכ-50%, ואילו מניות חברות ושותפויות הנפט ירדו בספטמבר בכ-3% בלבד, לאחר ירידה בכ-17% בינואר-אוגוסט.

בקרנות המנייתיות נרשמו החודש פדיונות נטו בסך של כ-0.4 מיליארד שקל. סך הפדיונות בקרנות אלה, מתחילת השנה, הינו כ-3.6 מיליארד שקל - גבוה בכ-60% מהיקף הפדיונות הכולל בשנת 2007.

גיוס הון

גם בספטמבר, עם החרפת המשבר העולמי, העמיק השפל בשווקים הראשוניים ובשוק המניות בוצעה הנפקת זכויות אחת בלבד ע"י כור, שגייסה החודש כ-680 מיליון שקל באמצעות זכויות, בהנפקה שנייה השנה.

כמו כן, בוצעו שתי הקצאות פרטיות בסך של כ-65 מיליון שקל.

בסיכום מתחילת השנה גויסו בשוק המניות, בהנפקות לציבור ובהקצאות פרטיות, כ-5 מיליארד שקל בלבד, לעומת סכום שיא בהיקף של כ-21 מיליארד שקל בכל שנת 2007.

* כל נתוני התשואה בסקירה זו הינם במונחים נומינליים.

הפרטה

במסגרת ההפרטה, לאחר הפסקה בת יותר משנה, גייסה מדינת ישראל כ-1.1 מיליארד שקל במסגרת מימוש אופציה לרכישת כ-10.7% ממניות בזק, שברשותה, ע"י בעלת השליטה – קבוצת אייפקס-סבן-ארקין, המחזיקה כעת כ-40% ממניות החברה.

מוצרי מדדים

הצמיחה המואצת בשוק מוצרי המדדים התחדשה בספטמבר, לאחר הפסקה בת חודש, והונפקו 40 סדרות חדשות. מתוכן, 32 אופציות כיסוי – מחציתן אופציות כיסוי על מניות הנסחרות בחו"ל ("גוגל", "פוטאש", "אפל", "ברקשייר" ו"אקסון מוביל"); 8 אופציות כיסוי על מדדי מניות בחו"ל (NASDAQ 100, DAX); ו-8 סדרות על הנפט.

כיום נסחרות בבורסה 338 סדרות של מוצרי מדדים, 67 מהסדרות הן אופציות כיסוי.

מחזור המסחר בכל מוצרי המדדים, בספטמבר, עלה והיווה כ-22% ממחזור המסחר במניות וממחזור המסחר באיגרות חוב לא-ממשלתיות, לעומת כ-20% במוצע מתחילת השנה.

שוק הנגזרים

אופציות וחוזים עתידיים על מדד ת"א-25

גם בנגזרים חלה עלייה בפעילות לעומת החודש הקודם, כאשר באופציות על מדד ת"א-25 נסחרו כ-430 אלף יחידות ביום – גבוה בכ-30% מהמחזור הממוצע מתחילת השנה.

מחזור המסחר במונחי נכס בסיס, שעלה בספטמבר והסתכם בכ-795 מיליון שקל, היה גבוה כמעט פי עשרה ממחזור המסחר במניות מדד ת"א-25 (משוקלל דלתא).

המספר המקסימלי של חשבונות לקוחות באופציות עלה והסתכם בחודש בכ-10,800. שווי החוזים הפתוחים המקסימלי, במונחי נכס בסיס, עלה אף הוא והסתכם בכ-83 מיליארד שקל החודש לעומת כ-60 מיליארד שקל באוגוסט.

אופציות דולריות

באופציות הדולריות, על רקע התנודתיות בשער הדולר, נסחרו כ-44 אלף יחידות ביום, בדומה למוצע מתחילת השנה, כאשר ב-22 בספטמבר נרשם מחזור שיא בהיקף של כ-163 אלף יחידות. סה"כ נסחרו כ-890 אלף אופציות ומחזור המסחר, במונחי נכס הבסיס, הסתכם החודש בכ-31 מיליארד שקל, גבוה בכ-30% לעומת המחזור באוגוסט.

המספר המקסימלי של חשבונות לקוחות באופציות הדולריות ירד והסתכם בכ-2,700 – הנמוך ביותר מאז אפריל 2007. שווי החוזים הפתוחים המקסימלי, במונחי נכס בסיס, ירד והסתכם בכ-11.5 מיליארד שקל בספטמבר, נמוך מעט לעומת החודש הקודם.

באופציות על האירו, חרף ייסוף השקל ביחס לאירו בכ-5.6%, הסתכם המחזור היומי בכ-1,700 יחידות ביום בספטמבר – גבוה אך במעט לעומת החודש הקודם.

שוק איגרות החוב

מדד איגרות החוב, שירד אף הוא החודש בכ-3%, נותר גבוה בכ-1% מהרמה בה היה בתחילת השנה, כאשר את הירידות הובילו החודש איגרות החוב הלא-ממשלתיות שירדו בכ-6.2%. איגרות החוב צמודות המט"ח, ירדו בכ-6% בספטמבר ובכ-11% מתחילת השנה, בהשפעת החלשות הדולר ביחס לשקל. איגרות החוב צמודות המדד ירדו בכ-4%, לאחר עלייה של כ-5% מתחילת השנה ואילו איגרות החוב הממשלתיות הלא צמודות נותרו כמעט ללא שינוי ובלטו עם עלייה של כ-4% מתחילת השנה.

המחזור היומי באיגרות חוב, עלה החודש והסתכם בכ-4.1 מיליארד שקל – גבוה מעט מהמחזור הממוצע מתחילת השנה

בכל קרנות הנאמנות לסוגיהן נרשמו בספטמבר פדיונות, למעט הקרנות הכספיות שהושקו בתחילת השנה והמשיכו לבלוט עם יצירות בהיקף של כ-2.6 מיליארד שקל ומתחילת השנה כ-22 מיליארד שקל.
בקרנות האג"ח התגברו הפדיונות והם הסתכמו החודש בסכום ענק בהיקף של כ-4.5 מיליארד שקל, נטו, לאחר פדיונות בהיקף כולל של כ-9.4 מיליארד שקל בשמונה החודשים הקודמים. בקרנות השקליות ובקרנות הנאמנות המשקיעות בחו"ל נרשמו החודש פדיונות, בהיקף של עד כ-0.6 מיליארד שקל, כאשר סך הפדיונות נטו בקרנות אלה מתחילת השנה היו כ-4 מיליארד שקל, בכל גו.

גיוס הון

הממשלה גייסה החודש בבורסה סכום של כ-5.2 מיליארד שקל, כ-68% מהסכום גויסו באמצעות אג"ח לא צמודות וכ-32% באג"ח צמודות מדד. מנגד, לא נרשמו החודש פדיונות של קרן איגרות חוב. כלומר, סך הגיוס נטו של הממשלה בספטמבר הסתכם בכ-5.2 מיליארד שקל ומתחילת השנה הסתכם בכ-24 מיליארד שקל.

בשוק האג"ח הראשוני גייס הסקטור העסקי בספטמבר, מהציבור וממוסדיים, כ-2.5 מיליארד שקל:

- החודש בוצעו רק ארבע הנפקות לציבור בהיקף של כ-1.7 מיליארד שקל. בלטו - **דיסקונט מנפיקים ופועלים הנפקות**, שגייסו כ-0.9 וכ-0.6 בהתאמה. מתחילת השנה גייסו הבנקים כ-8 מיליארד שקל, המהווים כמחצית מהסכום שגויס בהנפקות אג"ח לציבור. סכום נוסף של כ-0.3 מיליארד שקל גויס החודש בארבע הקצאות פרטיות של אג"ח צמודות מדד.
- סכום נוסף בסך של כ-0.5 מיליארד שקל גויס ממשקיעים מוסדיים - מרביתו, כ-0.4 מיליארד שקל, ע"י בנק פועלים במסגרת רצף מוסדיים.

בסיום מתחילת השנה גייס הסקטור העסקי, מהציבור וממשקיעים מוסדיים, כ-22 מיליארד שקל, לעומת סכום שיא בהיקף של כ-87 מיליארד שקל בשנת 2007.

מלווה קצר מועד

שערי מלווה קצר מועד עלו בספטמבר בכ-0.5% ומתחילת השנה עלו בכ-3.5%. התשואה השנתית לפדיון בסוף החודש ירדה מעט לכ-3.9%, לעומת כ-4.3% בסוף אוגוסט.

במק"מ זינק המחזור היומי והסתכם בכמיליארד שקל – גבוה בכ-46% מהמחזור הממוצע מתחילת השנה ובכ-20% מהמחזור הממוצע אשתקד.

יתרות המק"מ שבידי הציבור ירדו החודש והסתכמו בכ-70.6 מיליארד שקל, לעומת כ-77.7 מיליארד שקל בסוף אוגוסט.

ידיעות שונות

1. עדכון רשימת מדדי תל-בונד

להלן השינויים בהרכב מדדי תל-בונד החל מיום 2.10.2008:

א. מדד תל-בונד 20

- (1) מתווספת (2 אג"ח): פועלים הנפ (סד' י'), מכתשים אגן (סד' ב').
- (2) נגרעות (2 אג"ח): פועלים הנפ (סד' 24), לאומי מימון (סד' 175).

ב. מדד תל-בונד 40

- (1) מתווספות (5 אג"ח): לאומי מימון (סד' 176), שיכון ובינוי (סד' 2), דיסקונט מנפיקים (סד' ח'), מזרחי טפחות הנפ (סד' 28), כלל תעשיות (סד' יג').
- (2) נגרעות (5 אג"ח): פועלים הנפ (סד' י'), דיסקונט מנפיקים (סד' א'), אזורים (סד' 7), כלל תעשיות (סד' יב'), דיסקונט (סד' א').

ג. מדד תל-בונד 60

- 1) מתווספות (5 אג"ח): מכתשים אגן (סד' ב'), שיכון ובינוי (סד' 2), דיסקונט מנפיקים (סד' ח'), מזרחי טפחות הנפ (סד' 28), כלל תעשיות (סד' יג').
- 2) נגרעות (5 אג"ח): פועלים הנפ (סד' 24), דיסקונט מנפיקים (סד' א'), אזורים (סד' 7), כלל תעשיות (סד' יב'), דיסקונט (סד' א').

2. מחיקת חברות מניות

2.1 הצעת רכש

תעשיות מלח לישראל בע"מ

מניות החברה נמחקו מן הרישום למסחר בבורסה ב-2.9.2008, בעקבות הצעת רכש למניות החברה על ידי "ארזף ד' בע"מ".

נירלט צבעים בע"מ

מניות החברה נמחקו מן הרישום למסחר בבורסה ב-7.9.2008, בעקבות הצעת רכש למניות החברה על ידי "איטונג תעשיות בע"מ".

איטונג תעשיות בע"מ

מניות החברה נמחקו מן הרישום למסחר בבורסה ב-21.9.2008, בעקבות הצעת רכש למניות החברה על ידי "אינרום תעשיות בע"מ". לחברה נותרו איגרות חוב, סד' ג', הנסחרות במסגרת רצף מוסדיים.

2.2 אחר

אופטיבייס בע"מ (דואלית)

מניות החברה נמחקו מן הרישום למסחר בבורסה ב-28.9.2008, בעקבות בקשת החברה. מניות החברה ממשיכות להיסחר בנאסד"ק.

3. מחיקת חברת אג"ח – פדיון מוקדם

נ.ת.מ. - נכסי תחבורה ומסחר בע"מ

איגרות החוב סדרה 1 של החברה נמחקו מן הרישום למסחר בבורסה, ב-7.9.2008, בעקבות פדיון מוקדם. לחברה לא נותרו ניירות ערך רשומים למסחר.

4. מחיקת ני"ע

4.1 אג"ח להמרה - אי עמידה בכללי השימור

ני"ע המפורטים להלן נמחקו מן הרישום למסחר בבורסה, ב-10.9.2008 בעקבות אי עמידה בכללי השימור (שווי החזקות ציבור מינימלי):

חברה לישראל –	אג"ח להמרה סד' א'
מעברות –	אג"ח להמרה סד' א'
כלכלית –	אג"ח להמרה סד' ג'
אולימפיה –	אג"ח להמרה סד' א'
נעמן –	אג"ח להמרה סד' א'

לחברות ני"ע נוספים הרשומים למסחר בבורסה.